

1 KONINGEN

Kern

Salomo (Sjaloom = vrede) volgt zijn vader David als koning op. Zolang hij rekening houdt met God wordt zijn koningschap gekenmerkt door wijsheid en door vrede. Wanneer Salomo zijn hart gaat zetten op alles wat God in de koningswet verboden heeft (paarden, vrouwen, rijkdom, afgoderij, Deut. 17) is zijn wijsheid over en is het gedaan met de vrede in zijn rijk. Het rijk wordt na Salomo in tweeën gedeeld, de koningen en het volk verliezen God steeds meer uit het oog, de geest van de Richterentijd komt terug.

Scharnierpunt

Het begin van 1 Koningen verhaalt van koning Salomo, die dichtbij God leeft en een zegen is voor zijn volk. Hij vraagt om wijsheid en krijgt meer wijsheid dan ieder ander. Hij bouwt in die tijd ook een huis voor de Heer. Salomo dwaalt echter bij God vandaan. Dit heeft grote gevolgen voor hem en voor zijn volk. 1 Kon. 11 is het scharnierpunt in het boek.

Kernteksten

Zijn vele vrouwen en bijvrouwen (1000 in totaal) leiden Salomo van God af. Ze verleiden hem tot het dienen van andere goden: 'Op zijn oude dag [-] was hij de HEER, zijn God, niet meer met hart en ziel toegedaan'. (11:4)

'De HEER werd woedend op Salomo, omdat hij ontrouw was geworden aan hem, de God van Israel'. (11:9) God straft Salomo door het koningschap van hem af te scheuren. Ter wille van David gebeurt dit pas na zijn dood en blijft zijn zoon wel koning over één stam, Juda (incl. de kleine stam Benjamin).

Het boek 1 Koningen en het leven van Salomo laat goed zien dat 'de vreze des Heren het begin is van alle wijsheid'. (Spr. 9:10) Wanneer de vreze des Heren wegvalt, verdwijnt ook de wijsheid.

Uitgelicht

Salomo, de vredekonink

Zolang Salomo leeft in de vreze des Heren zegent God hem en zijn volk:

- Salomo zat op de troon van zijn vader David en zijn koningschap werd zeer bevestigd. (2:12)
- Het koningschap was vast in handen van Salomo. (2:46)
- Juda en Israel aten en dronken en waren blij. (4:20)
- Salomo heerste over alle koningen aan deze kant van de Rivier en hij had vrede, zodat Israel en Juda gerust woonden. (4:24)

De verdeling van het rijk

Salomo wil voorkomen dat het koningschap van zijn familie wordt losgescheurd. Hij probeert Jerobeam, zijn dienaar en beoogde opvolger, te vermoorden. Dat mislukt. Jerobeam vlucht. Na de dood van Salomo wordt Jerobeam koning over 10 stammen van Israel. Rechabeam, de zoon van Salomo, wordt koning over Juda.

Jerobeam en Israel doen Rechabeam nog een voorstel: 'Wij zullen u dienen als u het juk verlicht waarmee uw vader ons belast (12:4)'. Zijn oude raadgevers raden hem aan op het voorstel in te gaan. Zijn jonge raadgevers raden hem aan het juk juist te verzwaren. Rechabeam luistert naar de jonge. Dit is politiek een onhandige zet.

Israel dwaalt van God af

Jerobeam heeft wel oog voor politiek. Hij wil niet dat zijn stammen keer op keer naar Jeruzalem gaan voor het vieren van de joodse feesten, omdat Jeruzalem in Juda ligt. Daarom bouwt hij tempels in Bethel en Dan, plaatst in beide tempels een gouden kalf ('Dit is uw god die u uit Egypte heeft geleid') en stelt zelfs priesters aan. (12:25-32)

Hij gaat hiermee in tegen het gebod van God dat Hij op één plaats in het land vereerd wil worden. (Deut. 12:4,5) Dit wordt de zonde van Jerobeam genoemd (14:16, 15:26,34, 16:13,19,26,31, 22:53 en meer in 2 Kon.) en wordt voor het volk een oorzaak tot zonde.

Deze zonde tegen het tweede gebod (God anders willen) loopt uit op de zonde tegen het eerste gebod (een andere god willen). Een aantal koningen later: 'Achab begint ook Baäl te vereren'. (16:31)

Juda dwaalt van God af

Ook de stammen Juda en Benjamin vergeten de richtlijnen van hun God.

'De Judeeërs deden wat slecht is in de ogen van de HEER. Met hun wangedrag ergerden ze hem nog meer dan hun voorouders ooit hadden gedaan. Op alle hoge heuvels en onder elke bladerrijke boom bouwden ook zij offerplaatsen, richtten ze gewijde stenen op of plaatsten ze Asjera-palen. Ook werd er in het land tempelprostitutie bedreven. Kortom, men gaf zich over aan alle verfoeilijke praktijken van de volken die de HEER voor de Israëlieten verdreven had.' (14:22-24)

Terug in de Richterentijd

In 1 Samuel gaat het van profeet naar koning. In 1 Koningen van koning weer terug naar profeet.

Uit Juda komt een profeet die koning Jerobeam wijst op zijn zonde. Jerobeam steekt zijn arm uit naar de profeet en beveelt zijn dienaren hem te grijpen. Zijn uitgestrekte arm verstijft. Het is alsof God hiermee wil zeggen 'Weet hoe het voelt, als je Mij in een beeld vastzet'. De koning smeekt de profeet voor hem te bidden zodat hij zijn arm weer kan gebruiken. God luistert naar dit gebed. (13)

'Toen kwam het Woord van de HEER tot de profeet Elia'. God is genadig en laat de koning en zijn volk niet helemaal vallen. Elia betekent 'Mijn God is de HEER' en hij beleeft zijn hoogtepunt op de Karmel, waar Baäl en zijn profeten het onderspit delven tegen God en Elia. Hierna moet Elia vluchten voor Izebel, Achabs vrouw en denkt hij dat hij als enige gelovige is overgebleven. God leidt hem naar de Horeb, de berg van Mozes. En toont daarmee aan dat Hij opnieuw wil beginnen. Bij Mozes openbaart God zich in donder en bliksem. Bij Elia in een stille bries. Hij komt heel dicht bij Elia. (17)

Wanneer Achab de wijngaard van zijn buurman Nabot wil hebben en Izebel dit even regelt door Nabot te laten doden, krijgt Elia opnieuw de opdracht naar Achab toe te gaan. Hij houdt Achab een spiegel voor en kondigt onheil over Achab en zijn huis aan. Achab lijkt het eindelijk een beetje te snappen, scheurt zijn kleren en trekt een boetekleed aan.

Daarna richt de HEER zich tot Elia met de woorden: 'Heb je gezien hoe Achab zich voor Mij vernedert? Omdat hij berouw toont, zal Ik het onheil over zijn koningshuis niet tijdens zijn leven voltrekken, maar tijdens het leven van zijn zoon.' (21:28,29)

Lijnen

Zo krijgt 1 Koningen een open einde. Open vanwege het naderend onheil, maar toch ook open vanwege Gods onverwachtse genade die Hij aan Achab bewijst. Voor de uiteindelijke verlossing moet een andere, betere koning en profeet komen: Jezus, de Zoon van Salomo en de HEER van Elia.

Opgemerkt

Als Salomo, die zo wijs was, al zo onderuit kon gaan (niet meer eerst het Koninkrijk zocht, maar eerst de rest en daarna keek of het Koninkrijk van God er nog bij past), moeten wij ons zeker steeds opnieuw afvragen of we nog Gods weg gaan en bewust leven, niet op de automatische piloot beslissingen nemen.